Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City N J 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 177. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 19-го ВЕРЕСНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 19, 1981 No. 177. VOL LXXXVIII

ЗАСНОВАНО СТИПЕНДІЙНИЙ ФОНД ІМ. ІВАНА ПАНЧУКА

Дітройт, Мич. — Відомий український громадський діяч, адвокат Іван Панчук, закінчив Юридичний факультет Мичигенського університету ще в 1923 році, коли не лише сьогоднішні українські студенти, але й їх батьки, як то кажуть, ще й „під стіл не ходили". Д-р Панчук присвятив багато років свого плідного життя на будування української громади, її культурних надбань, підтримував і очолював багато громадських організацій та акцій, про що недавно згадувалося в пресі у зв'язку з ювілейним святом роду Панчуків у Канаді та у повідомленні про щедрий дарунок Панчука українському Гарвардові — він подарував свою цінну шевченкіяну, яку збирав на протязі майже цілого свого життя.

Коли в Мичигенському університеті створився комітет сприяння українським студіям,д-р Панчук вне довзі його очолив і приклав багато зусиль для розвитку українських студій. Він зустрічався зі студентами, проводив з ними бесіди, заохочуючи до участи в українському культурному житті, до плекання української культури. Він перший започаткував Фонд Українських Студій і щедро його підтримував. Хоч студентська громада тут невелика, проте існують курси української мови та літератури, а славісти мають нагоду вибрати українську мову як головний предмет, одержати докторат.

Тепер університетський Комітет Українських Студій у складі голови слов'янського відділу проф. Стольца та професорів Романа Шпорлюка (історичний факультет) та Асі Гумецької (слов'янський відділ) постановив створити Український Стипендійний Фонд і назвати його іменем Івана Панчука. Студенти, українці й не-українці, матимуть нагоду одержати стипендію, якщо покажуть щире зацікавлення українїстикою.

Комітет звертається до громадянства підтримати цю вартісну справу й надсилати датки на Стипендійний Фонд на адресу: Ukrainian Studies Fund. c/0 Department of Slavic Languages and Literatures, University of Michigan Ann Arbor, Mi.48109.

„Жайворонки" виступлять на фестивалі в Ню Йорку

Як вже інформовано в кінці цього тижня відбудеться український фестиваль ОУВФ з багатющою мистецькою програмою у якій виступатимуть усі мистецькі одиниці Осередку СУМ-А в Ню Йорку, Школа кобзарського мистецтва, Школа балету Роми Прийми-Богачевської, артистка Евеліна Белюць та багато інших. На фото: відомий дівочий хор СУМ-А „Жайворонки" під диригентурою проф. Л. Стругацького і з акомпаньяторкою Сонею Шерег.

Хор „Думка" виступить у Філядельфії

Хор „Думка" з Ню Йорку

Філядельфія, Па. (В.— УККА). — На своєму засіданні повної Президії Управи Відділу УККА тут у четвер, 10-го вересня, ухвалено запросити відомий український хор „Думка" з Ню Йорку до виконання мистецької програми цьогорічних відзначувань річниці Листопадового Чину. Святкування відбудуться в неділю, 1-го листопада, в пополудневих годинах у залі, що ще буде подана до прилюдного відома.

На засіданні, що ним проводив голова Відділу проф. д-р Петро Стерчо, а секретарювала Марія Касіян, одноголосно стверджено всесторонній успіх влаштованого в дні 21-го серпня 1981 року в пошану корифея українського театрального мистецтва Йосифа Гірняка шостого річного Українського Фестивалю при співучасті Департаменту розваг міського уряду Філядельфії.

Президія Відділу УККА ухвалила одноголосно висловити свої найкращі побажання маестрові Гірнякові та признання за його великий вклад у розвиток українського театрального мистецтва, а також щиру подяку почесному гостеві Українського Фестивалю, новоіменованому єпископові Робертові Москалеві за його участь у супроводі українського католицького духовенства, як і о. протопресвітерові Павлові Гринишинові, заступникові голови

(Закінчення на стор. 4)

ВІДВІДИНИ ОСЕЛІ АМІШІВ ЗАПЛЯНОВАНІ НА 8-ГО ЖОВТНЯ

Ню Йорк, Н. Й. — Клюб Українських Сеньйорів організує прогулянку до оселі Амішів у Пенсильванії. Автобус від'їжджає у четвер вранці, 8-го жовтня, о год. 7:15 від Народного Дому в Ню Йорку. Особам, які мають бажання відвідати цю цікаву оселю та послухати про її заснування та спосіб життя тих людей, — слід голоситися у Миколи Шпитка, телефон (212) 847-4357 після 7-ої години вечора. Ціна за проїзд буде залежати від кількости зголошених.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОЛЕГШ ДЛЯ ПРАВОЗАХИСНИКІВ

Париж, Франція. — Тижневик „Українське Слово" інформує у числі з 13-го вересня ц.р., що в шості роковини підписання Гельсінкської угоди Демократичне об'єднання політичних емігрантів із Совєтського Союзу влаштувало в Мюнхені, Західня Німеччина, демонстрацію-протест в обороні правозахисників в СССР.

Учасники демонстрації збирали підписи під закликом зверненим до західньонімецького уряду та парляменту, як також до західньо німецької громадськости, з вимогою, щоб вони інтервеніювали перед совєтською владою за звільнення всіх членів Гельсінкських груп в СССР і зокрема у справі звільнення і заслання академіка Андрея Сахарова та припинення переслідування правозахисників. Окремий плякат інформував про долю українського політв'язня Данила Шумука, який уже понад 30 років карається в совєтських в'язницях і концтаборах. Заклик Демократичного Об'єднання політичних емігрантів із СССР підписали кількасот осіб.

Також у З'єднаних Стейтах Америки багато членів Сенату і палати Репрезентантів висловили свою стурбованість долею правозахисників в СССР і звернулись з проханням до державного секретаря Александра Гейга, щоб він запротестував з приводу ув'язнення дружини засновника Української Гельсінкської групи Миколи Руденка — Раїси.

Американські законодавці підписали спільного листа скомпонованого головою Ад-Гок Комітету Чарлзом Догерті і скерували його до А. Гейга у якому вони прохають державного секретаря докласти усіх старань, щоб довідатися на якій підставі КҐБ заарештувало Раїсу Руденко і чому це зроблено у такій строгій таємниці, навіть без повідомлення найближчих членів рідини і приятелів.

АРМІЯ СПАСІННЯ ВИЙШЛА ІЗ ВСЕСВІТНЬОЇ РАДИ ЦЕРКОВ

Ню Йорк, Н. Й. — Цьогорічна пленарна сесія Всесвітньої Ради Церков відбулася вперше по той бік „залізної завіси", у Дрездені, в комуністичній Східній Німеччині. Прикметним цій сесії було те, що навіть зовнішня декорація нагадувала комуністичні імпрези: багато транспорантів з гаслами „про мир для всього миру" та ще більше червоних прапорів.

Великою сенсацією цьогорічної сесії став вихід із членів Ради однієї з найбільших членством протестантських формацій Армії Спасіння, представники якої запротестували проти всебічної підтримки Радою Церков т. зв. „визвольних рухів", яким патронує уряд СССР, зокрема партизанським прокомуністичним озброєним ватагам у Африці та Ірляндській Революційній Армії. Про вихід Армії Спасіння із Всесвітньої Ради Церков було проголошено на пленарній сесії Секретаріяту Ради, який висловив „глибокий жаль" з приводу рішення проводу Армії Спасіння, але водночас відкинув закид, ніби Всесвітня Рада Церков керується у своїй діяльності політичними цілями.

Вихід із Ради Церков Армії Спасіння це вже не перша такого роду подія в житті Всесвітньої Ради. Різниця тільки в тому, що на цей раз вийшла з її складу одна з найбільших у світі протестантських формацій, яка за причину свого виходу подає прокомуністичне наставлення проводу Ради Церков у її поточній діяльності.

На маргінесі цієї події слід зауважити, що до цієї Всесвітньої Ради Церков, не зважаючи на її дії, ще досі належать деякі патріярхії й автокефальні православні церкви не лише з сателітних країн, але і з країн вільного світу, як, для прикладу Православна Церква в Америці, колишня Російсько-Американська Митрополія.

У світі

ПАКІСТАН, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА СВІТОВУ ОПІНІЮ і щойно підписаний договір з Урядом З'єднаних Стейтів Америки про економічну й військову допомогу у висоті 3,2 більйона долярів, може перевести випробування своєї першої атомової бомби. Речники Адміністрації президента Роналда Реґена і лідери обидвох палат Конгресу заявили, що за цю експлозію прийшлося б дорого заплатити Пакістанові, **Вашінгтон мусів би зревідувати** своє дотеперішнє становище відносно співпраці з Пакістаном. Заступник державного секретаря для справ безпеки Джеймс Л. Баклі заявив кореспондентам, що не зважаючи на прихильне наставлення Уряду ЗСА до Пакістану, у ситуації повного іґнорування, Адміністрація Реґена не може не зробити з цього відповідних висновків, бо одним із завдань Америки є не допустити до поширення атомової зброї в світі. Крім того Баклі заявив на переслуханні конґресової комісії для закордонних зв'язків, що президент Пакістану Мохаммед Зія уль-Гак запевняв раніше Уряд ЗСА, що Пакістан не продукуватиме атомової зброї.

МАРКСИСТСЬКІ УГРУПУВАННЯ, ЯКІ ВЕДУТЬ підпільну боротьбу проти легального уряду в Ель Сальвадорі, намагаються отримати право репрезентації в Об'єднаних Націях і бути заступленими на 36-ій Генеральній Асамблеї, яка розпочала свою працю 15-го вересня ц.р. У підпільній радіопередачі марксисти заявили, що їхню делеґацію очолюватиме голова Демократично-революційного фронту Ґієрмо Унго, але в передачі нічого не сказано чи ОН погодилися на таку репрезентацію і коли така делеґація прибуде до Ню Йорку. Виступаючи 15-го вересня на публічному зібранні президент Ель Сальвадору Хозе Наполеон Дуарте закликав ліві угрупування скласти зброю, оформитись у політичні угрупування і стати разом з іншими політичними партіями до виборів, які відбудуться там в 1982 році.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО РОЙТЕРСА ІНФОРМУЄ, ЩО маріонетковий уряд Бабрака Кармаля в Афганістані заповів майже повну мобілізацію чоловіків у віці нижче 35-го року життя. З цього приводу відбулись в багатьох місцевостях Афганістану масові демонстрації і Кармаль мусів змінити своє первісне зарядження на підставі якого вчителі, водії автобусів і поїздів, викладачі у високих школах, студенти не будуть мусіти служити у війську, хіба Афганістан знайдеться у війні з іншою державою. Політичні спостерігачі кажуть, що уряд Афганістану хотів використати молодняк у боротьбі проти партизанських частин афганського визвольного руху і що проти цього урядового заміру повели сильну акцію противники теперішнього режиму, наставленого Москвою після окупації тієї країни стотисячною совєтською армією.

РЕЖИМ ПОЧАВ НОВУ АТАКУ НА „СОЛІДАРНІСТЬ"

Варшава, Польща. — Політбюро Польської Об'єднаної Робітничої (комуністичної) партії, займаючи становище до порушених на першому з'їзді вільної профспілки „Солідарність" справ і проблем, виступило гостріше як будь-коли проти профспілки, закинуло їй намагання перетворити спілку на політичну опозицію, яка у теперішній ситуації може довести до кровопролиття і трагедії у Польщі.

Польські лідери обвинуватили також провідників Крайового Комітету профспілки, що вони зламали домовленість з серпня і вересня 1980 року і запевнення Лєха Валєнси, що „Солідарність" не стримить до перетворення у політичну силу і не творитиме опозиції до теперішнього уряду.

„У такій змінній ситуації, де профспілка на своєму з'їзді займає становище до політичних проблем, включно з вмішуванням у внутрішні справи сусідніх держав, — говориться в комунікаті Політбюра, яке було прочитане на усіх програмах радіо і телевізії, — компартія і уряд не матимуть іншого вибору, як застосувати фізичну силу проти зросту контрреволюційних сил у нашій країні".

В комунікаті Політбюра також згадується про негативну реакцію комуністичних партій держав совєтського бльоку і самого Совєтського Союзу, а політичні спостерігачі і дипломати думають, що становище Політбюра появилось якраз у висліді цієї реакції і під тиском Москви. Очевидно, найбільш болючими справами для польських, а також інших комуністів є заклик вільної профспілки до творення таких же профспілок в інших комуністичних державах, вимога переведення референдуму про зміну парляментарних виборів в Польщі і підтримка всіх тих сил серед робітництва, які хотіли б наслідувати приклад польських робітників.

Не зважаючи на те, що мова становища Політбюра є дуже гостра дипломати не думають, що заяву Політбюра треба вважати ультиматумом для профспілки, натомість вона являється психологічним тиском на тих лідерів „Солідарності", які домагаються „твердої лінії" у відношенні до компартії і уряду.

Подібне до Політбюра становище зайняло також міністерство закордонних справ, яке однак обмежилось тільки до однієї справи, а саме заклику профспілки до робітників Совєтського Союзу і сателітних країн, бо це є, мовляв, „вмішування у внутрішні справи чужих держав". Профспілка однак відповідає, що таким же вмішуванням можна назвати напади на „Солідарність" з боку СССР і його сателітів.

Керівники вільної профспілки „Солідарність", відповідаючи на закиди уряду, відкинули категорично висунені проти профспілки обвинувачення і закликали усіх робітників до єдности і до поправи економічної ситуації в Польщі.

Совєтський Союз однак повів неперебірчиву кампанію проти „Солідарности" і вимагає від варшавського уряду „заглушити нечувану досі антисовєтську кампанію, ведену незалежною профспілкою". В ноті, яку передав першому секретареві ПОРП совєтський амбасадор у Варшаві Боріс І. Арістов, зміст якої пізніше польська агенція передала до публічного відома через радіо і телевізію говориться, що ситуація в Польщі набрала дуже небезпечного звороту і вона може причинитись до погіршення совєтсько-польських відносин. Б. Арістов особисто передав ноту С. Кані і прем'єрові Войцєхові Ярузельскому та відбув з ними коротку розмову, зміст якої польські чинники не подали до відома.

Заповідають ліквідацію двох департаментів

Вашінгтон. — Президент Роналд Реґен запропонує вневдовзі ліквідацію двох федеральних департаментів — шкільництва і виховання та енергетики, щоб таким чином заощадити федеральні фонди й тим самим причинитись до зменшення дефіциту.

Поінформовані особи у Вашінгтоні, які однак не бажали бути названими, заявили, що президент Реґен виступить з тією пропозицією на початку чергового тижня, коли інформуватиме лідерів Сенату і Палати Репрезентантів про чергові обмеження бюджету на фіскальний 1982 рік, що починається 1-го жовтня.

Фінансову стратегію Президента підтримують його найближчі співробітники, зокрема Пол Вокер, голова федерального резервового фонду, і директор бюджету Дейвид А. Стокман. Перший заявив членам Конґресу, що немає іншого шляху від того, який вказав американському народові Президент, а саме, якщо Уряд хоче діяти в рамках бюджету і тим самим зменшити ріст інфляції, то конечним є обтинання фондів на різні програми, або підвищення загальних податків, що може зробити Конґрес. Вокер заявив членам сенатської бюджетової комісії, що дотеперішні заходи являються тільки „першою вплатою" і що чергові заходи є конечні.

Д. Стокман натомість інформував ключевих республіканців про нові конечні скорочення, без яких не можна буде знизити федерального дефіциту.

Якщо йдеться про ліквідацію двох згаданих департаментів, то республіканці покликаються ще на передвиборчу кампанію Роналда Реґена, у якій він заповідав скорочення федеральних аґенцій, на вдержання яких федеральний Уряд витрачає великі суми грошей часто-густо непотрібно, бо подібні департаменти має кожний стейт і така політика дублювання є шкідливою для американського народу.

Про зменшення витрат на програму соціяльного забезпечення республіканці більше не говорять, бо їхня пропозиція викликала таку бурю протестів, що сам Президент мусів зайняти до цього становище, запевняючи заінтересованих, що Уряд не думає покищо зменшувати фондів на цю програму, хоч такі заходи могли б заощадити Урядові принаймні 3,8 більйона долярів.

УРЯДИ МЕХІКО І З'ЄДНАНИХ СТЕЙТІВ АМЕРИКИ використали нагоду 171-ої річниці мехіканської незалежности, щоб продемонструвати співпрацю і відновлення добросусідських відносин між обидвома країнами. Ролю репрезентанта у тій ситуації добре виконав віцепрезидент **Джордж Буш, який був офіційним речником Вашінґтону на** цих святкуваннях. Він не тільки виступив з привітанням на церемонії, але також окремо розмовляв з президентом Мехіко Хозе Льопезом Портільйом та іншими мехіканськими політиками. Між іншим Портільйо прибуде до місцевости Ґренд Репідс у Мичиґені, щоб взяти участь у відкритті бібліотеки названої в честь колишнього президента ЗСА Джералда Форда. Там він зустрінеться з президентом Роналдом Реґеном і прем'єр-міністром Канади Еліотом Трудо.

В. МАРЧЕНКА ПЕРЕСЛІДУВАЛИ ПЕРЕД ЗВІЛЬНЕННЯМ

Валерій Марченко

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Нижче ми друкуємо самвидавний документ — сім заяв Валерія Марченка, які він вислав до офіційних інстанцій ще з заслання. Марченка — 33-річного філолога й журналіста з Києва, було заарештовано 25-го червня 1973 року, а 29-го грудня 1973 року — засуджено за статтею 62 ч. І КК УССР та за ст, 63 ч. І АзССР (антирадянська пропаганда і агітація"), на 6 років таборів суворого режиму та два роки заслання. Звільнений 12 травня, ц.р., Марченко живе у Києві. Стали відомі подробиці переслідування засланого Валерія Марченка ще перед його звільненням, що незабаром наступило. Так 9-го лютого 1981 року двоє осіб — підполковник, начальник оперативного відділу Актюбинського КҐБ, і співробітник цього ж відділу старший ляйтенант приїхали до села Саралжин, де Марченко відбував заслання, і допитали 11 осіб, які хоча б поверхово знали Марченка. Викликаних питали, які розмови веде Марченко, чи допускає він „антирадянські висловлювання", хто приїжджав до нього і чи не просив він людей, що їздили до Актюбинська, про щось. Слово „зв'язок" постійно фігурувало в цих допитуваннях. Усім викликаним було суворо заборонено розповісти Марченкові про ці розмови.

Після приїзду співробітників КҐБ посилилося переслідування Марченка на праці. Його безпосередній начальник щохвилини занотовував присутність Марченка і давав йому більше праці, щоб він не міг її виконати.

Не зважаючи на стан здоров'я В. Марченка (високе тиснення 200-120), головний лікар Саралжинської медичної частини не дав Марченкові звільнення з праці.

Із заслання Марченко вислав ряд заяв до офіційних інстанцій. Ось тексти цих заяв. В них він турбується не тільки про себе, але і про іншого ув'язненого Мирослава Симчича.

„Телеграма. Київ. Прокуророві УРСР Глухові.

Звертаю Вашу увагу на поміщення на 15 діб у ШІЗО хворого Мирослава Симчича замість надання медичної допомоги. Пропоную притягнути до відповідальности начальника ІТУ 310/88 „б" Запорізької области Григоренка. Засланий Марченко. 2.11.81."

Від 16 до 31 грудня 1980 року Симчича покарано кар

(Продовження на стор. 3-ій)

В Америці

ЗДОРОВ'Я АМЕРИКАНЦІВ В ОСТАННІХ ЧАСАХ дуже поліпшилося і далі поліпшується. В середньому американська людина може розраховувати на життя до 74 року свого віку. Лише десять років тому ця межа становила 71 рік. Також смертність серед немовлят дуже зменшилася: коли, наприклад, у 1970 році до одного року життя вмирало 20-ро немовлят на кожні 100,000 населення, то тепер це число впало до 13. Смертність від „найбільших вбивць" — серцевої хвороби, рака і пневмонії також зменшилася.

БОРОТЬБА ПРОТИ ПРИМУСОВОГО перевожування школярів автобусами до шкіл, розміщених далеко від місця замешкання цих учнів, у американському Конгресі буде ще довга, але вже ті американці, що хочуть скасування цієї програми, дістали велику перемогу, коли в Сенаті великою кількістю голосів ухвалено припинити „филибастер" проти слухань у справі нового законопроєкту, що сильно обмежить цей драстичний захід у шкільництві — довести до расової інтеґрації в американських публічних школах. Голосуванням 61 до 36-ти голосів сенатори припинили тримісячний филибастер ліберальних прихильників насильного расового вимішування школярів.

В ІСТОРІЇ БОКСУ ЩЕ НЕ БУЛО ТАКОЇ ВИСОКОЇ „зарплати", яку дістав за свою боротьбу Шуґер Рей Ленард, один з світових чемпіонів півсередньої ваги, з таким же чемпіоном Томасом Гирнсом у середу, 16-го вересня, у Лас Веґас, Невада. Переможець дістав вісім мільйонів долярів, а переможений — п'ять мільйонів. Боротьба тривала 14 рунд.

ТИЖДЕНЬ ВІД ПОНЕДІЛКА 14—ГО ДО НЕДІЛІ 20-го вересня був проголошений Президентом „Крайовим Еспанським Тижнем" у пошану американських еспанців, яких президент Реґен назвав „споборниками національних вартостей" і хвалив їх за „відданість до родинного життя, набожность до Бога, гідність і самопошану".

ЗА „СКРИВДЖЕНИМИ" ФАРМЕРАМИ З молочних стейтів, що для них Сенат зменшив державні субсидії на засіданні у вівторок, наступного дня, в середу, 16-го вересня, були так само „скривджені" фармери зі стейтів, де вирощуються земляні горішки (пінатс). Сенат цього дня відмовився знести додаток до фармерського закону, яким обмежувалося б вирощування цих земляних горішків, щоб фармери були управнені діставати значну державну допомогу. Натомість сенатори погодилися на компромісову розв'язку. Додаток, про який мова, є частиною законопроєкту, що має прийти на зміну існуючому законові, який вигасає 30-го вересня. За цим додатком, що його запропонував республіканський сенатор з Індіяни Р. Дж. Луґар, буде дозволено збільшити кількість вирощуваних земляних горішків і зменшення цін на „пінатмасло", а це зменшило б допомогу фармерам від Уряду. Тому законопроєкт Луґара не подобається цим південним фармерам, як і їхнім законодавцям. Але згадане голосування в Сенаті — 42 до 56 голосів — виявило також одну цікаву річ: це вперше від десятків років розпався „бльок" сенаторів із сільськогосподарських стейтів. Тепер ці голоси поділилися, що має для знавців Конгресової діяльности свою вимову.

ДЛЯ ПЕСИМІСТІВ, ЩО БАЧАТЬ ВСЕ В АМЕРИЦІ у чорних кольорах, „Ю.С.Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 21-го вересня радить поглянути на рекордовий урожай, наприклад, пшениці цього року. Збір пшениці вже закінчився і він найбільший за всі часи. Кукурудза так само блискуче списалася, а соя — досягла досі друге місце. Бавовна, риж і земляні горішки — всі три дали незвичайно високий урожай.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢ Make checks or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Мова генерала-дипломата

Виголошена в минулу неділю, 13-го вересня ц. р., у Західньому Берліні промова державного секретаря Александра Гейґа була клясичним запереченням дипломатії, яку стосували його два попередники. Генрі Кіссінджер мав бодай виразно зформульовану політичну концепцію, що її одідичив від князя Меттерніха з Віденського конґресу 1815 року: концепцію рівноваги сил. Тому Генрі Кіссінджер промостив шлях до Пекіну Ричардові Ніксонові, — першому американському президентові, який відвідав комуністичний Китай. Але зараз же ради „зрівноваження сил". той же Кіссінджер переконав Ніксона, щоби він полетів до Москви, і так це був перший Президент, який склав візиту кремлівським володарям. Це лявірування між державами із взаємосуперечними ідеологіями, системами правління та реальними інтересами не довело до стабілізації мирних відносин у світі, а спричинилося до хаосу, який панує по нинішній день. І тому новий республіканський президент Роналд Реґен не захотів мати у свому Уряді Генрі Кіссінджера, дармащо рекомендували його йому два його республіканські попередники — Джералд Форд і Ричард Ніксон.

Коли Генрі Кіссінджер, колишній дорадник і приятель нюйоркського губернатора (згодом віцепрезидента) Нелсона Рокефеллера, був таки індивідуальністю, то державний секретар за урядування Джіммі Картера, Сайрус Венс, мав куди менший формат і був типом професійного політика-урядовця, дипломата елеґантного зовнішнього виду та послідовного прихильника „тайної дипломатії", без ніякої ширшої концепції на дальшу мету. Ця „тайна дипломатія" у практиці виявилася угодівством за зразком Френкліна Делано Рузвелта, який вбачав у Совєтському Союзі не загрозу для миру, а рівновартного партнера у порядкуванні світом.

Наслідок на наших очах: упадок престижу Америки у всьому зовнішньому світі та підбадьорення Совєтського Союзу до щораз дальших загарбницьких авантюр. Сайрус Венс, як відомо, зрікся свого становища на знак протесту, що президент Картер склав строго засекречений плян визволення збройною силою 52-ох американських „закладників" із Теґрану, столиці Ірану: Сайрус Венс обурився і образився не тільки тому, що той плян засекречено також перед ним, державним секретарем, але й тому, що його засаднича „тайна політика" не допускала збройної дії навіть супроти злочинного режиму аятолли Хомейні, диктатора, який топтав примітивні права людини, міжнародні закони та основні правила поведення у міжнародному світі.

Александер Гейґ — цілком протилежний тип людини і дипломата. Він — наймолодший американський чотиризірковий генерал, колишій шеф штабу Білого Дому в останньому періоді урядування Ричарда Ніксона, недавній головний командант збройних сил членських країн Атлантійського пакту (НАТО), знаменито орієнтується у стані збройних сил більшости країн світу та, зокрема, Совєтського Союзу і демократичного Заходу. Він першорядний знавець східньоевропейської проблематики і російського імперіялізму, який колишнє невеличке московське князівство перетворив у найсильнішу мілітарну потугу світу. Він бачив, що Москва „здоганяла" і насправді „перегнала" З'єднані Стейти Америки в різних родах зброї, і він, як найкращий фахівець, знає, що підписаний президентом Фордом договір про обмеження стратегічної зброї САЛТ 1 і підписаний президентом Картером наступний такий договір САЛТ 2 — це насправді блефи, які у практиці дозволяли і леґалізували дальше зброєння Совєтського Союзу і дальші його загарбницькі затії: в Етіопії, в Анґолі (з покористуванням залежним від Москви військом Куби), в Афганістані, у В'єтнамі, у поході до Перської затоки, але й у підготові походу до Атлантійського океану.

Але Гейґ знає теж, що Москва панічно боїться „окруження" і що єдина мова, яку вона розуміє — це мова сили, мова обвинувачення і таврування. Це не є крутійство Кіссінджера, ані рукавичкова делікатність Венса — це мова ґенерала-державного мужа, який, закинувши в Берліні совєтському урядові, що вони користуються в Афганістані і Південній Азії хемічною і бактеріологічною зброєю — не говорить цього на вітер. Тому у Москві така лють, що державним секретарем ЗСА стала людина, яка разом із президентом Реґеном та секретарем оборони Каспаром Вайнберґером змінили курс внутрішньої і закордонної політики Америки: щоби оновити патріотизм, викоренити в американців страх перед Совєтським Союзом та будувати справжній мир на збройній, економічній і моральній силі Америки.

Іван Кедрин

ПАПА І ПРАЦЮЮЧІ ЖІНКИ

У своїй останній енцикліці, проголошеній в половині вересня ц. р., Папа Іван Павло II, займаючись головною проблемою прав людини та боротьби проти вбогости в різних країнах світу, проблемами невтішної ситуації в різних державах, що межує з голодом, проблемами зорганізованого робітництва, присвятив теж одну частину цього свого звернення проблемі жіночого руху та ролі жінки. Вселенський Патріярх надто освічена і розумна людина щоб у своєму консерватизмі завертати до середньовічної засади, що завдання і роля жінки зводиться до трьох німецьких „к": „Кіндер, Кірхе, Кюхе" - діти церква і кухня.

Але він цілком правильно звернув увагу на конечність, щоби жінки більшу увагу звертали на виховання своїх дітей і щоби не було такої загальновідомої аномалії, яка існує у високорозвинених країнах — поміж ними в Америці — що батько і мати працюють, а дітей виховує вулиця. Проте Папа непомильний тільки у справах інтерпретації Святого письма — у своїх інших справах він, як кожна смертна людина, може помилятися. У цій своїй Енцикліці він зробив цю помилку, що своїми заввагами на тему потреби таких заробітків батька родини, щоби мати не потребувала працювати, може породити в деякого підозру, що Папа взагалі є проти участи жінок у заробітковій праці. Такого Папа не сказав, але відомо, що крилате слово може бути різно інтерпретоване, особливо, коли не поставлено у тому слові виразної точки над „і".

Справа не в тому, щоб батько родини заробляв стільки, щоби його дружина, мати родини, не потребувала працювати задля матеріяльного заробітку, задля втримання родини. Справа в тому, що з хвилиною, як жінки дістали доступ до всіх типів шкіл, з хвилиною, як жінки почали здобувати собі високу освіту, і, може, ще раніше, коли жінки почали виявляти свої власні амбіції, почали виявляти своє власне „я", — вони почали грати рівну з мужчиною ролю в житті народу і держави.

Можна залишити на боці факт панування володарок в різних країнах світу, ще в дуже давній давнині таких жінок, які виявилися індивідуальностями понад пересічну міру. Можна поминути ті пересічні часи, коли жінки вславились і як героїні свого народу, згодом канонізовані, як Жанна Д'Арк. Можна й залишити на боці факт, що жінки проявили свій непересічний, інколи подивугідний талант у ділянках культури, зокрема науки і літератури. Обмежуючись до сучасного стану — ми були і є свідками, як жінки працюють не тільки тому, що мусять, щоб заробити на матеріяльне втримання себе і дітей, але працюють, щоби допомогти свому чоловікові закінчити студії, працюють, як професіоналки в різних ділянках знання, працюють з амбіції бути „чимсь", бути собою, мати почуття незалежности, мати амбіцію використати практично придбане знання і придбаний досвід. Ізраїльська Голда Меїр, індійська Індіра Ґанді, британійська Марґарет Тачер увійшли до історії, як жінки, які своїм державницьким форматом ні трохи не були (чи не є) меншими від мужчин-державних мужів. І коли президент Роналд Реґен покликав на становище амбасадорки ЗСА в Об'єднаних Націях Джейн Кіркратрік, професорку університету та на членку Найвищого Суду Сандру Дей О'Коннор, колишню стейтову сенаторку й члена Апеляційного суду, то доказав цим вибором ще раз свій вийнятковий хист у виборі собі своїх найближчих співробітників, членів Уряду та осіб на найвищих державних становищах. І вже при виборі щорічних красунь — „міс Амеріка" чи „міс" окремих стейтів, та й при виборі найкращої дівчини у щорічній церемонії на Союзівці чи „кралі" на Балях преси — жюрі керується критерієм не тільки фізичної краси даної кандидатки, а її духовими вартостями, її зацікавленнями, її працею у різних ділянках культури чи харитативної служби.

Ото ж, читаючи останню енцикліку Папи треба мати на увазі, що його завваги на тему ролі жінки були продиктовані не тільки його принциповим консерватизмом, що його він виявляє в усіх справах, причетних до Церкви і віри, але й Папа виявив добре знання ненормальних відносин, коли матері занедбують виховання своїх дітей, навіть не потребуючи додаткового заробітку. Проте Папа помиляється, коли думає, що праця жінки обмежується до бажання чи потреби заробітку. В історії жіночого руху у кожному народі, зокрема в українському, золотими літерами записані прізвища жінок, які жертвували собою для добра народу і матеріяльний, заробітковий момент, не грав тут ніякої ролі. Ольга Басараб, Леся Голубцева-Підгірська, Олена Теліга та безліч інших, відомих і невідомих жінок діяли і згинули в ім'я ідеї. Бунт жінок в мордовському таборі-це тільки частина мартирології, що її знає історія українського жіночого руху. Записалися золотими літерами в історії України жінки з прерізних ділянок життя і творчости від княгині Ольги починаючи аж по нинішній день, коли в совєтських тюрмах і таборах примусової праці караються українські жінки тільки тому, що признаються до українства і не терплять окупантського режиму.

(Закінгення на стор. 4)

Л.Мойсеєва

РОСТУТЬ ЦІНИ

Щоб громадяни совєтського „раю" не дуже забагатіли, уряд тієї нелюдської країни раз-у-раз пильнує за висотою заощаджень своїх громадян і, як тільки зробить відкриття, що громадяни „каторжної імперії" перестають бути напів жебраками, умлівіч Кремль збільшує ціни на всі „ходкі" товари, що їх тоді тут називають „предметами розкоші".

Так і цього року, у понеділок, 14-го вересня, совєтські громадяни довідалися з гучномовців і з телевізії, що ціни на такі речі, як бензина для авт, горілка, коштовності включно з золотом, килими, хутра, порцеляна, кришталь і подібне, драстично зростуть відразу вже з наступного дня.

Про це значне збільшення цін заздалегідь ходили чутки в країні, „где так вольно дышет человек", і черги до таких крамниць, де згаданий крам продавався, нагадували голодні роки „комерческого хліба", коли люди стояли в кількакілометрових довжиною „очередях", щоб, як підійшла їх черга, довідатися з жахом, що хліба вже немає і треба прийти знову в наступний день ще серед ночі, щоб зайняти чергу ближче до дверей крамниці.

Про збільшення цін, на дещо — навіть вдвічі, оголосив такий собі Ніколай Ґлушков, голова державного комітету цін, на вечірній програмі новин, а вранці, у вівторок, 15-го вересня, вже зобов'язували нові ціни. Алькоголь зріс на близько 30 відсотків, це саме є і з куривом. Для замилювання очей оголошено, що деякий крам буде продаватися навіть по нижчих цінах. В цю рубрику мали б начебто потрапити ручні годинники, синтетичні тканини, косметика і антибіотики, якщо можна вірити забріханій совєтській пропаґанді.

Знавці фінансових справ у СССР пояснюють це тим, що уряд занепокоєний занадто великим зростом „ощаджень" по банках, — а це все ж „буржуазні" забаганки, — тож з таким станом уряд і партія „борються" по-своєму. Це є причиною велетенських і реґулярних скоків у цінах у СССР, що ось мали місце і в березні 1978 року, і знову в липні 1979 року, і знову тепер, якщо згадати лише часово найновіші підвишки цін. А взагалі протягом совєтського панування таке випомповування тяжко запрацьованих „зарплат" у невільників тієї країни, совєтських громадян, відбувалося дуже часто, якщо не щороку.

Знавці цих процесів на Заході говорять теж про те, що ці предмети і крам, на які зросли ціни, і так могла купувати лише незначна частина населення, приблизно 10 відсотків з усіх 267 мільйонів населення, бо інші 90 відсотків про такі розкоші, як золото, навіть мріяти не можуть при таких платнях, що існують в СССР. Наприклад, лікар звичайний чи вчитель заробляє біля 100 рублів на місяць, а ціни астрономічні там папанують на найпотрібніші речі, не згадуючи вже про, наприклад, американські сині штани — „джінси", що їх можна дістати тільки на чорному ринку і тільки за 200 рублів одну пару. Це значить — за двомісячну платню лікаря чи учителя. Висота пенсій для інвалідів, наприклад, виглядає зовсім на кпини — становить... 7,50 (сім з половиною) рубля на місяць! Це звичайно глум над людьми і прожити на таку суму навіть тижня не можна, тож такий інвалід є властиво на ласці родини, яка тягнеться з останнього, щоб і себе і його бодай прохарчувати хлібом і картоплею. Для цих 90 відсотків населення СССР, яке навіть у мріях не бачить тих „предметів розкоші", ціна на які зросла, могло б і не бути зміни. Але ось на горілку підвищена ціна дасть себе відчути, бо через прокляте і безвихідне животіння у совєтській юдолі сліз всі себе зранку вже „заливають" горілкою, щоб не боліло всередині від почуття безсильної люті до можновладців, що нищать ось уже понад 60 років весь народ, і безсилого жалю до себе самих, що вони „дивились і мовчали, та мовчки чухали чуби" поки партійці, „опер-уполномочені" та інші плутократи-опричники вбилися в колодочки й поросли в пір'я на погибель всіх людей у совєтах, ба й у всьому світі. Алькоголізм заливає весь СССР, і це є та погибель, яка врешті-решт доб'є комуністичне царство зсередини і без „зовнішнього втручання".

Але, повертаючись до збільшення цін, каже „Ню Йорк Таймс" з 15-го вересня, що ці практики ведуться в СССР реґулярно останніх 25 років; що ці „корективи" в цінах на різні товари викликані тим, що певний крам розкуповується, коли інший натомість залежується по полицях крамниць; що заощадження по банках зросло так, що вже досягло суми 156,5 більйона долярів, тобто це є зріст ощаджень на 840 відсотків у роках поміж 1966 і 1980. Поділивши цю суму на кількість населення, виходить, що на кожну особу в СССР — стару, малу й дитину — припадає 600 рублів. А це лише певна частина, бо більшість збережень люди тримають по кривівках у своїх домах, не довіряючи владі, яка „може дати і може взяти", якщо їй так забажається. Відклику ж до закону там насправді не існує: партія і держава

(Продовження на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

Її хлопці з Дивізії

(Присвячую пам'яті Лесі Лисак)

Пройшло літо, швидко підкрадається осінь, а нашої дорогої Лесі, як не було, так і не буде цього року, ні на Союзівці, ані на „Верховині", ані в Лігайтоні на оселі ім. Ольжича... Під час одного з останніх в цьому сезоні „гуцульських вечорів" на Союзівці, біля романтичного павільйону „Ворохта", в якому покійна Леся так любила проводити свої вакації, спом'януло її теплими словами „п'ятірне гроно" добрих, давніх друзів: Квітка, Мушка, архітект Петро П. з Гаррісбурґу, колеґа Няко Гірняк. Внизу підписаного зобов'язали застільні друзі написати „щось гарне", присв'ячене пам'яті Покійної... А як же інакше про неї писати, як не гарно, отак, від серця і душі, зануривши перо в джерелі глибокого ліризму, задушевности...

У тихій вечірній розмові, при погасаючій ватрі, колеґа Няко пригадав, що Леся була дамою серця її „Хлопців з Дивізії", або „дивізійників", котрим так часто присвячувала свої неповторні есеї в „Свободі"... Любила бувати в їхньому товаристві, на їхніх з'їздах, зустрічах, осінніх бульбопеченнях, влаштовувала для них свої літературні вечори, а вони з вдячністю й любов'ю поширювали її книжки, зокрема „Стежку додому"...

На дивізійних забавах мала своїх улюблених, як казала, „данцорів", як небіжчик Богдан Лисяк, як Влодко Тивонюк, що згодом обернувся з „данцора" в її чоловіка. Це подружжя, то була велика подія в Лесиному житті, хоча химерної долі нашої сумним узором, як писав Зеров: тривало воно, це подружжя, заледве „від сабашу до неділі", — як казали в Старому Краю. „Властиво, я лише замінила суконку, з білої шлюбної — на чорну жалобну", — писала декілька тижнів після смерти коханого Володимира...

Деколи й жартома, Леся любила його називати „вічним Русином-Вояком". Це просто неймовірне, що ця тиха, скромна мовчалива людина стільки разів міняла фронти і вояцьку уніформу! Він не тільки пережив до кінця епопею Дивізії „Галичина", він служив підстаршиною в африканському корпусі фельдмаршала Роммеля, бився з німцями в Другому Корпусі генерала Андерса... Він либонь завадив і за французький Чужоземний Легіон...

„Мій Володко",— писала одного разу Леся, — мав таке цікаве життя, що вистачило б за десять нецікавих. Вона обожнювала його, як людину, мужчину, друга... Збиралася писати про нього книжку. То й не диво, що передчасна Влодкова смерть так трагічно потім заважила в її власному житті. „Я втратила єдину опору і підпору,— писала, яка мені залишилася, і тепер не знаю, чи довго даватиму собі раду — сама, знову сама..."

Леся Лисак належала до типу жінок, які залишають глибокий слід у вашій пам'яті, крім глибокого жалю по собі...

Ікер

Гаразди совєтського „раю"

Київ. (Л. К.) — Відомо, що совєтська преса в унісон гуде про життєві вигоди, якими втішається совєтський громадянин, про всілякі „чуда техніки", але все ж час від часу і в газетах, що надходять із СССР, можна вичитати про різні технологічні недоліки та недостачі, що існують у цій країні. Ось, наприклад, у київській газеті „Радянська Україна" в рубриці „Шпичаки" — сатиричні мініятюри — появились три новинки, зміст яких заперечує забріхану пропаґанду, яку розповсюджують пресові клякери, найняті комуністичною партією.

І так у першій новинці „Дві точки", — газета пише, що речі завжди можна бачити — з...двох точок погляду, але такий факт, що в селі Саливонці в Україні коливається підігнилий стовп для електропередачі і ніхто його звідтіля не прибере, треба розуміти як крайнє недбальство. Стоїть цей стовп, похилений перед хатою одного дядька, в якого вже „не залишилось жадних сумнівів", що цей стовп впаде. І йому увижаються різні марива: що цей стовп, в якому висока напруга повалиться на хідник, по якому ходять діти і дорослі і може трапитися нещастя. Кермуючися цими думками, а властиво здоровим глуздом, цей дятько ходив від „Анни до Каяфи" тобто до керівництва електромережі та різних начальників але приходила така відповідь: „Якщо рівночасно впадуть навіть десять стовпів, то енергетична мережа району не зазнає жадної біди". А. зрештою вони-ще подумають. Покищо-результат — нікудишній — пише газета, бо „прийшли електрики і відключили будинок скаржника від лінії електропередачі".

У новинці „Ледачий дід Мороз" газета кепкує з цієї

(Закінгення на стор. 4)

Роман С. Голіят

УПАДОК СОВЄТСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

I

Decline of empire. The Soviet Socialist Republics in Revolt. By Helene Carrere d'Encausse. Translated by Martin Sokolinsky and Henry A. La Farge. Newsweek Book, New York, 980, 304 pp.

На обгортці цієї книжки читаємо, що Ілєна Карер Данкос є професором Інституту Політичних Наук в Парижі й головою секції студій про Совєтський Союз в Централі Міжнародних Відносин паризького університету. Вона народилася в Парижі, а її батьки є грузинського й польського походження. Вона володіє досконало російською мовою — ленінградською вимовою — і це допомогло їй свобідніше порушуватися у СССР і мати доступ до офіційних джерел і інформацій, які, звичайно, недосяжні. Ця, надзвичайно удокументована книжка, за яку вона отримала високу „нагороду дня" у Франції в 1979 році є написана без односторонности, але й не без гумору. Це найкращий твір, що досі появився про країну, яку за царських часів назвали б „гігантом з глиняними ногами", а сьогодні, вона творить Союз Совєтських Соціялістичних Республік.

Авторка, на початку своєї праці стверджує, що СССР не є монолітною країною і на цьому величезному континенті живе понад 100 національностей, які говорять різними мовами, мають свою власну релігію, звичаї і аспірації. Вона стверджує, що пролетарська революція Леніна не мала б успіху, якщо б ті народи — колишні колонії Російської імперії — не бажали б звільнитися від царського панування. Ленін збагнув, що ці нації, які звільнилися від царату, не мали заміру служити інтересам марксистської диктатури, а лише бажали власної самостійности. Ця туга до самовизначення була початком національної проблеми, яка від самого початку непокоїть Москву.

Сталін думав справитися з цим питанням, — винищуючи національну еліту дисидентів, переселюючи цілі народи, і карав штучним голодом усіх тих, хто не хотів погодитися на панування Росії „старшого брата" в братерстві „радянських народів". У відміну до Сталіна, його наслідники застосували курс рівноправности. Але, ця політика була тільки фасадою нової спільноти націй — „державою усіх народів", у якій етнічні розбіжності мали б поступово зникнути і получитися в одну мову, головно російську, і почерез спільну політичну культуру — тобто комунізм. З цього мала б вилонитися нова людина „гомо совєтікус".

Покликаючись на величезний джерельний матеріял, авторка обговорює у своїй праці як є побудований державний апарат СССР, партія, армія, як далеко вчення російської мови є вживане як асиміляційний засіб, ми також довідуємося із цієї книжки яким ілюзорним явищем є проголошення автономних прав національностям, які входять в склад СССР. Найбільше тривожить Москву великий приріст населення Центральної Азії і Кавказу, які, як обраховано, на 2,000 рік становитимуть майже третину населення СССР, а це надасть великого значення „Гомо ісламікус". Під цю пору у СССР є 50 мільйонів мусулман. (Приріст населення в европейських республіках СССР з кожним роком зменшується.)

Заподаючи ряд статистик, авторка доказує, що СССР на практиці веде дискримінаційну політику щодо національних меншин. Вона вказує, що при владі (члени Верховної Ради СССР) голос мають в 90 відсотках слов'яни, тобто росіяни, українці, білорусини і поляки. Між генералами армії, що їх назначено в роках 1940 і 1970 було 71 відсотки слов'ян (20 відсотків українців, 4 відсотки білорусинів, 7 відсотків не визначеної національности і 2 відсотки поляків). (ст. 162). Військовики, які є членами Центрального Комітету Комуністичної Партії СССР в 95 відсотках творять слов'яни: 80 відсотків-росіяни, і 15 відсотків — українців.

Тут Данкос цитує Івана Дзюбу, який писав, що: мільйони молодих українців повертаються із військової служби додому, національно дезорієнтовані і мовно деморалізовані. Вони мають русифікаційний вплив на молодь і ціле населення. При тому велике число з них не повертається в Україну. Це має велике від'ємне значення для національного розвою. „Інтернаціоналізм чи русифікація". (стор. 163) Поза межами України живе 5.5 мільйона українців, які затратили зв'язок з Україною і зрусифікувалися.

Микола Скрипник, якого авторка називає бездоганним большевиком, заявив на XII Конґресі Партії, що армія являється знаряддям русифікації України й цілого не російського населення. Авторка також згадує Вячеслава Чорновола, який станув на захист української інтелігенції, і (стор. 214), як також обширніше обговорює Петра Шелеста (якого прізвище перекладачі помилково переклали з французької мови на англійську-Пер Челест), який за словами авторки старався зукраїнізувати політичний апарат своєї батьківщини. Вона пише, що Шелест перебравши керму комуністичної партії України в 1963 році, поводився як засимільований українець. Відтак, він почав, нашвидкоруч, збільшувати число членів комуністичної партії України, як також був проти припливу чужого елементу в Україну та висилки українських кадр поза межі України. За його урядування збільшилося велике число членів українців в комуністичній партії. Найбільше заскочило Москву — пише авторка, — як цей: „розсудливий чоловік взяв собі до голови опублікувати книжку, вихвалюючи свою державу". У цій книжці „Наша Совєтська Україна" Шелест визнав що Україна є „складовою частиною СССР". Але після цього вступу, він сторінка за сторінкою вихвалює історію України, культуру й її розвиток. Москва визнала його за завзятого націоналіста, а з цим усунула з цього посту. Москва видимо боялася національного комунізму і культурного ренесансу України.

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ЗАКЛИКАЄ ВСІХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ: ПРЕДСІДНИКІВ, СЕКРЕТАРІВ, КАСИРІВ ТА КОНВЕНЦІЙНИХ ДЕЛЕҐАТІВ ВЗЯТИ АКТИВНУ УЧАСТЬ В ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ. ЗА АКТИВНУ УЧАСТЬ І УСПІХИ В ЦІЙ КАМПАНІЇ ПЕРЕДБАЧЕНІ НАДЗВИЧАЙНІ НАГОРОДИ І ВОНА БУДЕ РІШАЛЬНА ДЛЯ ВИБОРУ КОНВЕНЦІЙНИХ ДЕЛЕҐАТІВ І ДЛЯ УЧАСТИ У КОНВЕНЦІЇ В ТРАВНІ 1982 РОКУ.

З успіхом пройшов 16-ий Фестиваль у Дофині

Величаво й многолюдно відбувся цьогорічний, вже 16-ий підряд, Всеканадський Національний Фестиваль у днях від 30-го липня до 2-го серпня.

Зі всіх сторін і закутин Канади й Америки, як також і з інших країн прибували українці й не-українці до містечка Дофин, 80 відсотків населення якого становлять українці. Усіх притягав гостинний напис „Вітаємо!".

Приблизно 80,000 осіб відвідали величаві концерти та паради у суботу, 1-го серпня. Були присутні й постійні гості наших фестивалів — представники федеральних, провінційних та міських урядів; як також сенатор Павло Юзик, президент Комітету Українців Канади Іван Новосад і представник Українського Народного Союзу мгр Іван Геврик.

Програма Фестивалю розпочалася у четвер, 30-го липня: печення хлібів, аматорські змагання, гуляння на вулицях, співи до півночі. Великою атракцією фестивалю було висилання листів із поштовою печаткою із написом „Україна".

Головна програма фестивалю почалася у п'ятницю, 31-го липня, офіційним відкриттям, яке перевів губернатор Манітоби Ф. Л. Джобин. Програмою вміло проводила Марія Прокопович.

Танцювальний ансамбль „Зірка" з Дофину виконав привітальний танець. Традиційним українським хлібом і сіллю привітали господаря фестивалю Петра Шостака і його дружину з Британської Колюмбії.

Привітальні промови виголосили міністер федерального уряду Аксворті, лідер Нової Демократичної Партії Є. Бродбент, сен. П. Юзик, представники провінційного уряду та Дофину. Зложили привіт також представник УНСоюзу мгр І. Геврик і голова КУК-у І. Новосад.

Концерти відбувалися двічі на день і в них взяли участь: „Червоний Мак", вокальний квартет з Вінніпеґу; танцюристи „Сопілка" з Філядельфії; танцювальний ансамбль „Черемшина" з Едмонтону; оркестра-квартет „Воля" з Вінніпеґу; Люба Ґой, акторка-

Однодолярова монета (з обох боків), видана з нагоди Фестивалю.

гумористка з Торонто; Олеся Будик, сопрано з Вінніпеґу; танцювальний ансамбль „Зірка" з Дофину; оркестра Т. Комара з Вінніпеґу; Козаки-вершники з Дофину та Канадсько - Український Хор з Дофину під управою Галини Лазарук-Гендерсон. Програмою проводив Ярослав Семчишин.

Парада вулицями Дофину, найкраща й найчисленніша з усіх попередніх, відбулася в суботу о год. 11-ій.

У виставових залях можна було оглянути експонати з різних галузей українського мистецтва і культури. Була пошта „Україна", були виставлені та гарно розміщені музейні піонерські господарські приладдя. УНСоюз мав свою виставку.

В неділю, 2-го серпня, в 12-ій год. вполудне перед „Хрестом Свободи" на Требовлі-Веллі Ривер відслужили Поминальне Богослуження: о. митрат Григорій Овчарик, парох Дофину, і о. декан Михайло Климчак, парох Сифтону, де о. Нестор Дмитрів, редактор „Свободи", 87 років тому відслужив першу в Канаді Службу Божу для українських поселенців.

Після того відбулася програма, яку спонзорував УНС. Програмою проводив представник УНСоюзу мгр І. Геврик. З промовами виступали: о. декан М. Климчак, сен. П. Юзик, голова Канадського Представництва УНС; М. Шевчик, перший голова Всеканадського Українського Фестивалю у Дофині, який від початків опікувався місцем, де є „Хрест Свободи" і перша українська католицька церква св. Михаїла та погруддя-пам'ятник о. Несторові Дмитрову. В своїй промові він згадав про поміч, яку УНС дав для розбудови цього місця та Канадського Фестивалю, та підкреслив, що І. Геврик, головний контролер УНС, завжди їм допомагав, за що дирекція корпорації надала йому почесне доживотне членство і попросив голову корпорації Івана Слободяна, щоб вручив йому грамоту. Рівнож передано таку саму грамоту д-рові М. Марунчакові, у відсутності якого її відібрав мґр. І. Геврик.

При кінці програми І. Геврик подякував священикам, промовцям і всім присутнім. Він, між іншим, згадав, що це відзначення приймає для УНСоюзу, який все допомагав, допомагає і буде допомагати, в міру своїх спроможностей нашим церквам, організаціям, студентам, молоді не тільки в Канаді, але й в Америці та у цілому світі, де живуть українці.

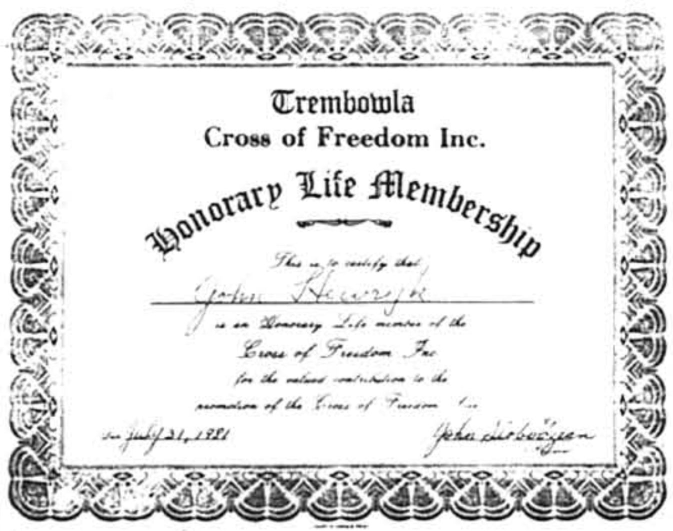
Після закінчення офіційної частини влаштовано прийняття для гостей.

З нагоди 16-го Канадського Національного Українського Фестивалю уряд Канади дозволив видати однодолярову монету, з одної сторони якої — український танцюрист, а з другої тризуб і кленовий листок.

Ігор

Мгр Іван Геврик, представник УНСоюзу, біля станка УНС.

Trembowla
Cross of Freedom Inc.
Honorary Life Membership

Грамота для мгра І. Геврика, яку він прийняв в імені УНС.

Ростуть ціни

(Продовження зі стор. 2)

завжди мають рацію і останнє слово.

Що це підвищення цін „вивласнює лишки і надмір" у тих, у кого можна взяти (тобто, сучасної совєтської еліти, бо решта — головний масив населення і так ледве животіє, з них вже не візьме нічого, хіба їхнє життя, бо „на голому, як на святому"), видно з того, що цей же Н. Ґлушков оголосив про золото. Він подав, що люди, яким потрібно буде золото на коронки зубів і на дентистичні містки зможуть дістати золото на посвідку по попередній ціні. Цей же речник уряду „заспокоював" наречених, які одружуються, що молодята зможуть купити золоті перстені теж по ціні, що була перед останньою, понеділковою, підвишкою цін.

Одне слово, в Совєтах завжди „було весело", а тепер стало „ще веселіше".

З уваги на постійний зріст коштів друку, а зокрема в останніх часах на підвищення поштових оплат, Видавництво „Свобода" змушене зменшити число гратісових газет.

В. Марченка...

(Продовження зі стор. 1)

цером за невиконання норми виробітку. Майже півроку у нього через радикуліт була уражена нога і він до останнього часу ходив на милицях. Таборова лікарка сказала дружині Симчича, що вона нічого не знала про це покарання. Сказала також: "Я поговорю з начальником табору, але ви розумієте — від мене мало що залежить ".

„Телеграма. Москва. Генеральному прокурору СРСР. У зв'язку з постійним свавіллям Актюбинського УВС не можу працювати за фахом або відповідно до стану здоров'я. Вимагаю втілити в життя положення Виправно-трудового законодавства, Конституції СРСР. Засланий Марченко. 2.II.81.

Начальникові Актюбинського УКҐБ від засланого Марченка В.В., 464470 Саралжин, Актюбинської області.

Заява. Я довгий час стежив за приїздами ваших співробітників, гадаючи, що коли вони зберуть потрібну інформацію, на довіреній вам дільниці запанує радянська законність. Одначе цього досі не сталося.

Нагадую — я хворію багато років і важко. Маю хронічний нефрит, який посилюється підвищеним тисненням. Я інвалід і оформлення цього факту — справа найближчих місяців. Довідки про мою хворобу вам можуть дати (нерозбірливо) і лікувальні установи Києва та Пєрмі, а також у Саралжинській лікарні. З проханням дати мені можливість лікуватися я не раз звертався до (нерозбірливо) прокуратури, (нерозбірливо) РВВС [Районне відділення внутрішніх справ], прохаючи повідомити обласне начальство. Я прохав праці за фахом або відповідно до стану здоров'я. Замість цього мені дали найважчу фізичну працю під голим небом, де я перебував і в спеку, і в холод. Весь час різні люди [слідкували] за виконанням мною норми виробітку, місцеві лікарі раптом почали казати, що я здоровий і можу працювати там, де працюю.

Оскільки остання візита двох ваших співробітників викликала чергову кампанію за підвищення моєї трудової активности, відповідальність за порушення радянської законности лягає на вас. Бо, забороняючи виїзд до району, всупереч Виправно-трудовому кодексові КазРСР, мене з червня 1980 року позбавили можливости здати аналізи, які хронічно хворому потрібно робити принаймні раз на місяць. Мене не пустили до Актюбинська, щоб одержати вкрай потрібне спеціяльне лікування, ігноруючи спрямування дільничого лікаря і часті та тривалі загострення моєї хвороби. Мені заборонили поїздку у відпустку додому, де я міг би одержати консультації у висококваліфікованих лікарів. З цього вищевикладеного видно, як стоїть справа з згаданим у ВТК КазРСР одержанням спеціяльного лікування, як і з правами на працю і охорону здоров'я, які ґарантує Конституція СРСР.

Остаточному знівеченню (мене) нестерпними умовами заслання я опиратимуся. Переконаний, що мої скарги дадуть результат рано або пізно. В. Марченко. 12.II.81.

(Відповіді на цю заяву Марченко не одержав).

Директорові (нерозбірливо) від робітника В. Марченка.

Заява. Я тепер дуже важко хворію. [Тиск крови] у мене не сходить нижче 180/120, а аналізи сечі виявляють погіршення діяльности нирок. Я вже інвалід, і документальне потвердження цього — справа кількох місяців. Те, що при моїй хворобі праця з піднесенням ваги і на морозі категорично протипоказана, вам потвердить кожний грамотний лікар. Довідки про мою хворобу можуть дати (нерозбірливо) і лікувальні установи Києва, Пєрмі, а також у Саралжинській лікарні.

Тому прошу вас, даючи характеристику моєї праці в радгоспі, виходити з того, що я не "нехотів", а не міг працювати нарівні з здоровими людьми.

Якщо таке пояснення вас не влаштовує, прошу звільнити мене за власним бажанням (підпис). 12.II.81.

Голові КҐБ при Раді Міністрів Латвійської РСР, місто Рига, від Марченка Валерія В.

Заява. Прошу вас повідомити про долю мого товариша і колишнього співв'язня Теодора-Віллі Асельбаумса, який відсидів 25 років ув'язнення в (нерозбірливо) суворого режиму і який повинен був звільнитися у червні 1977 року з (нерозбірливо) ВС 389/35, що на Уралі.

Ясність про його дальший життєвий шлях потрібна для того, щоб уникнути можливих здогадів і підозрінь (підпис). 23.IV.80.

(Відповіді на цю заяву Марченко не одержав).

Телеграма. Москва. 26 з'їзд КПРС, міністрові охорони здоров'я. Прошу негайно вплинути на фальсифіковані дані обстеження головного лікаря Саралжинської лікарні Ташімової [?]. Відмовляючись потвердити це, Ташімова фактично схвалює важку фізичну працю, на яку мене засудили Актюбинське КҐБ і УВС. Засланий Марченко. 27.II.81.

Телеграма. Генеральному прокуророві СРСР Рекункову. Протестую (проти) протизаконної затримки документів про звільнення Актюбинським УВС. Не зважаючи на різке загострення гіпертонії, не можу одержати спеціялізованої медичної допомоги. 30.IУ.81

(Після підрахування днів етапу, зарахованих як один — за три дні заслання, майор Алішев, комендант селища Саралжин, сповістив, що заслання Марченка кінчається 29-го квітня 1981 року. Майор Дармінкулов, начальник РВВС, видав про це наказ. Проте Марченко не одержав довідки про звільнення у призначений день. Комендант Алішев сказав, що вона затрималася в РВВС. Тому, що майор Дармінкулов був викликаний 29 і 30 квітня до Актюбинська, Марченкові пощастило дістати документ про звільнення аж 4-го травня, у зв'язку з чим він вислав був протест до Генеральної прокуратури).

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Дорогої ДОНЕЧКИ

св. п.

МОНІКИ СЛАВЯТИНСЬКОЇ

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

буде відправлена
в суботу, 26-го вересня 1981 р., о год. 9-ій ранку
в церкві св. Архистратига Михаїла
при 1013 Fox Chase Rd., JENKINTOWN, Pa.

Батьки — МАРІЯ І ВАСИЛЬ
та брат — МАРІЯН

В пам'ять мого Дорогого Вуйка

Покійного

ІВАНА НЕДІЛЬСЬКОГО

композитора, дириґента та професора музикольоґії на Україні і на еміґрації,
складаю
до УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ФУНДАЦІЇ
150.00 долярів
на ВИДАННЯ ВСІХ ЙОГО ТВОРІВ
— сольових, інструментальних та хорових композицій.

Ню Йорк, 1981 — Нуся ІЛЕВИЧ-ДЕРЛИЦЯ з дочкою Зіркою

Пластова Станиця і Пластприят в Йонкерсі, Н. Й.
повідомляють своїх Членів, Друзів і Знайомих,
що 14-го вересня 1981 року, ненадійно, відійшов на Вічну Ватру, Друг і Основник нашої Пластової Станиці в Йонкерсі, Н. Й.

св. п. пластун сеніор довір'я

МИХАЙЛО ҐУДЗОВАТИЙ

ПОХОРОН відбувся 17-го вересня 1981 року.
•
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
•
ВШ. Дружині, Дітям та Родині Покійного, складаємо вислови глибокого співчуття.

В ГЛИБОКОМУ СМУТКУ ПОВІДОМЛЯЄМО, ЩО В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

сл. п.

Мґр. УЛЯНИ ЦЕЛЕВИЧ-СТЕЦЮК

ГОЛОВИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ

буде відслужена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в неділю, 27-го вересня 1981 року, о год. 12-ій дня
в церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й.

Опісля відбудуться **ЖАЛОБНІ СХОДИНИ**
в залі Дому Організацій Українського Визвольного Фронту в Ню Йорку
136 Друга Авеню

До участи в молитвах за спокій душі Покійної просимо Членство ОУВФ і всю Українську Громаду.

УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ — ВІДДІЛ НЮ ЙОРК

В неділю, 27-го вересня 1981 р., по Службі Божій (год. 9-та ранку)
В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

Мґр. УЛЯНИ ЦЕЛЕВИЧ-СТЕЦЮК

ГОЛОВИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ

буде відправлена

ПАНАХИДА

в українській католицькій церкві Преч. Діви Марії в Allentown, Pa.
224 N. 4th Street
•
Після того в ЦЕРКОВНІЙ ЗАЛІ

ЖАЛОБНІ СХОДИНИ

з доповіддю ДАРІЇ СТЕПАНЯК
•
В пам'ять Покійної 4-ий Відділ Об'єднання Жінок ОЧСУ у Аллентавн зложив:

$100.00 .... на Фонд Лариси Целевич
$100.00 .... на Фонд Визволення України
$100.00 .... на Дім Визвольного Фронту в Ню Йорку

УПРАВА І ЧЛЕНСТВО
ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ у АЛЛЕНТАВНІ, Па.

Хор „Думка"...

(Закінчення зі стор. 1)

Консисторії Української Православної Церкви, за їх участь у фестивалі.

Фестивальний комітет вдячний усім мистцям і мистецьким ансамблям, зокрема піяністці Юліяні Осінчук, бас-баритонові Андрієві Добрянському, сопрано Ларисі Магун-Гурин і драматичній акторці-співачці Евеліні Белюць, піяністам Томі Гринькову та Леонідові Вербицькому, як і Жіночому секстетові „Намисто", українському танцювальному ансамблеві „Волошки" та Українській Струнній Оркестрі з Філядельфії за виконання творів української національної культури з ділянок музики, співу й танку.

Комітет вдячний теж широким колам українського громадянства міста Філядельфії та ближчих і дальших місцевостей за чисельну участь у фестивалі, а українській пресі, зокрема „Свободі", „Америці", „Народній Волі" та англомовному „Українському Тижневику", як і українським радіопрограмам — ім. Володимира Блавацького, Марії Ганусей і Товариства за Патріярхальний Устрій за популяризацію Українського Фестивалю та друковані звідомлення про відбутий фестиваль.

Комітет висловив подяку представникові Міської ради, радному Джанові Андерсонові і керівникові діяльности Департаменту розваг в міському уряді, Юлиссесові Янгові, за їхню участь у фестивалі й обіцянку підтримувати влаштовування Українського Фестивалю в Рабин Гуд Делл і в майбутньому.

Управа Відділу УККА у Філядельфії вже тепер звертається до українського громадянства готуватися до соборного відзначення річниці Листопадового Чину з участю хору „Думка" з Ню Йорку, що відбудеться в неділю, 1-го листопада 1981 р., в залі, яка ще буде оголошена. Проситься стриматися від влаштовування імпрез напередодні та в день цих святкувань.

Папа і працюючі...

(Продовження зі стор. 2)

Папа Іван Павло II вже перейшов до історії, як один із найбільших, найвидатніших наступників на престолі святого Петра. Сам вийшов із працюючої бідної родини, сам пізнав комуністичний режим, знає, що таке нужда і що таке надзвичайно складне життя родини, суспільства, народу, людства. Він консерватист за своїми поглядами, але сприяючи поступові польського народу, який проявляється у подивугідній боротьбі проти комуністичного режиму та його московських наказодавців, сприяє поступові всіх народів і всіх верств народу. Папа Іван Павло II не є ретроградом, він не хоче завернути суспільного ладу до середньовіччя, — але, коли він є — на думку деяких читачів його останньої енцикліки занадто консервативний, коли він підходить до проблеми заробітку батька-матері занадто вузько, то це йому вільно. Бо він тільки людина і не існує людини у світі, яка не помиляється.

І тільки дуже духово обмежені егоцентричні одиниці можуть не признавати своїх помилок. Від Папи ніхто не вимагатиме такого визнання, він стоїть надто, високо, як пастир 500 мільйонів католицьких душ, людина величезного міжнародного авторитету, індивідуальністи високої кляси. Тому кожна промова, кожна енцикліка такого Папи мусить спонукувати до різної аналізи, до різних завваг, які можуть теж бути — вірними або помилковими.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редаґує Омелян Твардовський

УСВТ „Ч.СІЧ" ЗДОБУЛО ЗВАННЯ І ТРОФЕЇ ЧЕМПІОНА „АНГОЙЗЕР БУШ"

УСВТ „Ч.СІЧ"—БЕРҐЕН КІКЕРС С К 0:0, 0:0, 4:4, 1:0

Цими „маратонськими" змаганнями закінчився цьогорічний турнір копаного м'яча за нагороди фірми „Ангойзер Буш". У турнірі, в якому на протязі липня, серпня і на початку вересня завзято змагалися вісім чільних клюбів трьох ревалізаційних ліґ, остаточно звання чемпіонів і зв'язані з ним фінансові нагороди здобула І-ша дружина УСВТ „Ч.Січ". Рівночасно цим осягом „Січовики" тримали марку вищости „Мейджор Дивізії" Шейфер Ліґи Ню Джерзі з ревалізаційними вищими Дивізіями Космополітан Ліґи Ню Йорку і Італійсько-Американської Ліґи Ню Джерзі.

Якщо йдеться про перехід звітового фіналу, то його змагання не можна зараховувати до найкращих у цьому турнірові. Справді висока ставка мала свій вплив на змагунів обидвох суперників, які в ході гри грішили помилками, а в окремих випадках вдавалися навіть до неспортових вчинків, які, одначе, енерґійно і безкомпромісово ліквідував суддя попередженнями жовтою карткою.

У першій половині „Січовики" вбільшості володіли м'ячем, провели кілька гарних акцій на ворота німців, але догідної до здобуття ґолів ситуації не створили. Після перерви картина гри змінилася у користь німців, які, в свою чергу, кількакратно загрожували в підворітті „Ч.Січі", але здобути хоч би єдиного ґоля не зуміли. Кінцевий свисток судді застав вислід 0:0. Згідно з правильником турніру, суддя негайно зарядив 20-хвилинну догривку, яка теж закінчилася при стані 0:0.

Після цього відбувся вибір п'яти змагунів із кожної дружини, які зробили серію „карних" стрілів, але і після цього вислід залишився ремісовий, цим разом 4:4. Щойно в черговій серії, в яких вирішував кожний єдиний стріл, після помилки німецького змагуна, якій перестрілив ворота, Микуляк, врешті, перерішив зустріч у користь „Ч.Січі".

По закінченні цих „маратонських" змагань репрезентанти фірми „Ангойзер Буш" парадно вручили цій українській дружині трофей чемпіона турніру.

Склад „Ч.Січі" в цих змаганнях: Д.Василак, Ю.Бакун, М.Микуляк, М.Лишик, І.Чижович, Б.Куцина, Р.Колес, Б.Благий, М.Фарміґа, Р.Ганич, Ф.Даніґин, Д.Нищіт.

Гаразди...

(Продовження зі стор. 2)

причини, що одна родина в селі Ралівка Самбірського району — „готуючись до зустрічі Нового Року вже вирішила заручитись підтримкою редакції, щоб їм був вчасно гарантований прихід „Діда Мороза". А справа в цьому, що ця родина придбала холодильник, який зовсім...не холодить. Усілякі прохання цієї родини, — завважує „Радянська Україна", — залишалися голосом волаю, чого в пустелі". Редакція цієї газети вважає, що тут слово повинно займити Міністерство побутового обслуговування населення УССР, щоб урешті перестало напливати „чимало листів-скарг" — без ніякого полагодження справи.

В останній з цього циклу новинці „Дорога цяцька", — якою виявляється телефонічний апарат, — газета зі сарказмом оповідає як то один дядько в селі Жовтневе в Україні захотів побажати своєму другові з днем народження, але, щоб не витрачати зайвого часу, задумав до нього потелефонувати, хай мовляв, буде змога покористуватись „отим чудом техніки". Але капосний телефон мовчав... Пробував і його товариш потелефонувати зі своєї хати, але нічого з цього діла не вийшло. Поговорили мешканці цього села поміж собою і прийшли до висновку, що їхні телефони функціонували рівно...два тижні. Врадили написати скаргу, але результату ніякого, телефонічний зв'язок функціонував... два дні і знову телефонічні лінії оглухли. І доміркувалася редакція газети до одного, що селянинові приходиться платити абонемент за оту цяцьку, що непотрібом стоїть в хаті, а справи не наладнано і досі.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!

ДИРЕКТОР УМІ?

Директором Українського Музичного Інституту є піяністка і музичний педагог Іаіса Богданська, що не було подано в підписі під фотографією з „Свята Молоді" на Союзівці в ч. 176 „Свободи". Юрій Фурда, учень з кляси фортепіяно Калини Чічки-Андрієнко, грав на поисі „Фантазію на закарпатські мелодії" Бриля. Ред.